

Zdravotní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR,

Sněmovní 4, 118 26 Praha 1, Malá Strana

Zdravotní výbor Senátu Parlamentu ČR,

Valdštejnské náměstí 17/4, 118 01 Praha 1

Věc: odpovědnost za škodu na zdraví vzniklou povinným očkováním.

Obracíme se na zdravotní výbory Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu České republiky s iniciativou týkající se odškodnění následků vzniklých na zdraví v souvislosti s povinným očkováním. Jsme Spolek smluvních pneumoftizeologů, který sdružuje ambulantní lékaře, z nichž značná část provádí povinné očkování proti tuberkulóze v rozsahu, jak to upravuje stávající právní úprava, která toto očkování omezuje na tzv. rizikové skupiny. Máme velké zkušenosti s povinným očkováním, neboť historicky očkování proti TBC bylo jako povinné zavedeno jako jedno z prvních na počátku padesátých let minulého století. Považujeme za nepřijatelné, že otázka odpovědnost za škodu na zdraví vzniklou povinným očkováním, není dosud právně vyřešena.

Považujeme za potřebné zdůraznit, že není uspokojivě řešena již od přijetí velké novely občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., která byla provedena zákonem č. 509/1991 Sb. Tato novela opomněla reagovat na tehdy již začínající proces privatizace zdravotnictví a - pokud jde o odpovědnost za škodu vzniklou povinným očkováním - v podstatě převzala zásady předchozí úpravy, která ovšem vycházela z toho, že zdravotní služby jsou poskytovány výlučně státními zařízeními, což se během velmi krátké doby po přijetí uvedené novely radikálně změnilo. Na tento stav již nebylo reagováno. A sice v tom smyslu, že nelze přenášet odpovědnost za škodu na zdraví vzniklou očkováním, které stanovuje stát jako povinné pod sankcí nesplnění této povinnosti, na nestátní zdravotnická zařízení.

Ani nový občanský zákoník, který je účinný od 1. 1. 2014 tuto situaci nevyřešil. Jde o to, že stát nařizuje pod sankcí povinnost podrobit se povinnému očkování, ale nestanoví, kdo odpovídá za případnou škodu, způsobenou takovým očkováním, kterou nelze bez dalšího vyloučit. Na to ostatně upozornil Ústavní soud v odůvodnění jednoho z posledních nálezů týkající se problematiky povinného očkování sp. zn. Pl. ÚS 19/14. V bodu 87 odůvodnění tohoto nálezu uvedl jako obiter dictum, že citujeme: „*Ústavní soud považuje za žádoucí vyslovit k předmětu svého přezkumu též obiter dictum. Jeho pozitivní závěry o splnění postulátu výhrady zákona a o nezbytnosti zákonné úpravy povinného očkování vyčerpaly rámec přezkumu a neoprávnily soud k posouzení námítky stěžovatelů (formulované v podstatě de lege ferenda) o absenci právní úpravy odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci tímto očkováním. Stanoví-li však stát sankci pro případ odeprání povinnosti strpět vakcinaci, musí se zamýšlet i nad situací, při níž eventuálně výkonem práva očkované osobě újmu na zdraví. Prostor k*

odškodnění takové osoby otevírá již Úmluva o biomedicině, která je součástí ústavního pořádku a v čl. 24 hovoří o „spravedlivé náhradě“ za „nepřiměřené poškození“ zdraví, způsobené zákrokem stanoveným zákonem. Součástí úvah o předmětném odškodnění může být též právní úprava náhrady majetkové a nemajetkové újmy v občanském zákoníku. Nelze však přehlédnout, že při realizaci povinného očkování jde o lékařský výkon preventivní povahy, činěný v zájmu ochrany veřejného zdraví, aprobovaný zákonem a mající mimořádně široký osobní rozsah a dopad. Tyto okolnosti ztěžují právní postavení osoby, jež může být v důsledku očkování poškozena na zdraví a je tedy namístě, aby legislativa odpovědně zvažila doplnění právní regulace institutu povinného očkování proti infekčním nemocem o úpravu odpovědnosti státu za výše naznačené následky.“
konec citace.

Ústavní soud tím jednoznačně vyjadřuje, že je v našem právním řádu mezera v úpravě odpovědnosti za škodu u povinného očkování, přičemž tuto mezeru lze vyplnit toliko zákonnou úpravou. **To pro praktikující lékaře, respektive soukromá zdravotnická zařízení znamená, že jsou i nadále, stejně jako z druhé strany pacienti, vystaveni velké nejistotě v otázce, kdo by v případě prokázané škody na zdraví v důsledku povinného očkování nesl odpovědnost za škodu na zdraví. To platí tím spíše, pokud např. odborná veřejnost má pochybnosti o vhodnosti používané vakcíny z hlediska její bezpečnosti pro pacienta.**

Přestože Ústavní soud na problém odpovědnosti za škodu vzniklou v důsledku povinného očkování upozornil již před dvěma lety shora citovaným nálezem, problém není ani do současné doby adekvátně řešen. V periodiku „zdravotnickytydenik.cz“ byl dne 4. 11. 2015 publikován pod názvem „Fond pro odškodnění rodin poškozených vakcinací vznikne během dvou až tří let“ článek Michaely Koubové, ve kterém se mimo jiné uvádí, že „*praktičtí lékaři pro děti a dorost budou muset ještě dva až tři roky počkat, než z nich bude sňata odpovědnost za případné nežádoucí účinky povinného očkování. Způsob odškodňování totiž bude třeba upravit novým zákonem, na jehož základních premisách nyní pracuje pracovní skupina zabývající se očkováním na ministerstvu zdravotnictví. V Česku bychom přitom měli jít cestou správního řízení – poškození se tedy nebudou muset **soudit** v občansko-právním sporu podle občanského zákoníku, ale jejich nárok bude posouzen a případně jim bude vyplaceno odškodné ze speciálního fondu.“*

Chceme upozornit na to, že řešení formou zřízení fondu pro odškodňování je nesystémové řešení, protože náš právní řád má samostatný zákon o odpovědnosti státu za škodu (zákon č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu státní správy nebo nesprávným úředním postupem). Nic nebrání tomu, aby novelou tohoto zákona byla upravena i odpovědnost státu i za škodu způsobenou na zdraví pacienta povinným očkováním. Nesystémové je pak i pojetí odškodňovacího řízení cestou správního řízení. Jedná se o soukromoprávní nárok a proto je na místě, aby případný spor o náhradu byl řešen soudy. Řešení cestou správního řízení by zakládalo nerovnost mezi poškozenými, kteří by se domáhali náhrady škody jako důsledku povinného očkování a těmi, kteří by se domáhali odškodnění v důsledku zanedbání péče v souvislosti s očkováním. Navíc nelze přehlížet, že v praxi může jít o kombinaci obojího a na začátku vůbec nemusí být jasné, kdo ponese odpovědnost za případnou škodu. Rozdvojení nároku na náhradu škody a tragické důsledky takové úpravy si praxe vyzkoušela v souvislosti s řízením o náhradě škody na zdraví, kde nároky podřaditelné pod ustanovení o ochraně osobnosti byly řešeny na úrovni Krajských soudů a ostatní nároky na

úrovni okresních soudů a to přitom oba typy nároků byly řešeny před soudy. V nyní navrhovaném řešení by dokonce jeden okruh nároků byl řešen ve správním řízení a ostatní v soudním řízení. Kromě toho Ústavní soud v obiter dictum (viz citace shora) mluví výslovně o odpovědnosti státu a ne fondu zřízeného státem.

V Říčanech dne 15. 2. 2016

.....
Prim. MUDr. Pavla Nykodýmová
předsedkyně SSPf z.s.

.....
Prim. MUDr. Jiří Balý
člen výboru SSPf.z.s.

Na vědomí:

Mínistr zdravotnictví MUDr. Svatopluk Němeček, MBA, Palackého nám. č. 4/375, Praha 2, 128 01

Hlavní hygienik ČR a náměstek ministra MZ ČR, MUDr. Vladimír Valenta, PhD. Palackého nám. č. 4, Praha 2, 128 01

Prof. MUDr. Vítězslav Kolek, DrSc., předseda výboru ČPFS ČLS JEP, I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc

Prof. MUDr. Roman Prymula, CSc.PhD., předseda České vakcinologické společnosti, Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové

JUDr. Jan Mach, ředitel právního oddělení ČLK ČR, Lékařská 2/291, 150 00 Praha 5